

Utbildningsdepartementet
Näringsdepartementet

Rådets möte (konkurrenskraft (forskning)) den 28 september 2021

1. Godkännande av dagordningen

2. A-punkter

- a) Icke lagstiftande verksamhet
- b) Lagstiftning (offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

3. Rådsslutsatser om Global strategi för forskning och innovation

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av rådsslutsatser

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll:

Rådsslutsatserna tar sin utgångspunkt i det meddelande som kommissionen presenterade i maj 2021, vilket innehåller en global strategi för forskning och innovation som kan fungera som ett ramverk för EU:s internationella samarbeten. I rådsslutsatserna framhålls unionens åtagande att upprätthålla

öppenhet i internationellt forsknings- och innovationssamarbete för att ytterligare stärka kvaliteten på forskning inom unionen.

I rådsslutsatserna anges att samarbete måste byggas på öppenhet och gemensamma värderingar och prioriteringar, samtidigt som behovet av att unionens intressen måste respekteras enligt principen ”så öppen som möjligt, så stängt som nödvändigt”. Exempelvis lyfts värdet av öppenhet, akademisk frihet, vetenskaplig excellens, tillgång till öppna data, jämställdhet och etik.

Rådsslutsatserna trycker på behovet av en dialog mellan kommissionen, rådet, och medlemsstaterna vid utformning, genomförande och utvärdering av insatser och åtgärder för internationellt samarbete. Vikten av att involvera medlemsstaterna i implementeringen av aktiviteter som påverkar unionens strategiska tillgångar, intressen, autonomi eller säkerhet poängteras.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen ser positivt på kommissionens meddelande om en global strategi för forskning och innovation.

Regeringen anser att det är av stor vikt att ytterligare utveckla det globala samarbetet och att det finns behov av att etablera multilaterala forsknings- och innovationssamarbeten med fokus på globala utmaningar. Inte minst Covid-19-pandemin och klimatkrisen har tydligt visat vikten av forsknings-samarbete över nationsgränser och mellan kontinenter.

Regeringen anser att EU:s internationella forsknings- och innovationssamarbeten ska bygga på gemensamma principer och värderingar. Akademisk frihet, jämställdhet och vetenskaplig excellens är exempel på grundläggande principer av stor betydelse, även inom globala FoI-samarbeten.

Regeringen anser att det är en viktig fråga att stärka arbetet mot säkerhetshot från främmande makt. Regeringen stödjer och välkomnar kommissionens initiativ om att utveckla frivilliga riktlinjer för att hantera otillåten påverkan från främmande makt och att detta ska ske i nära samarbete med medlemsstaterna och andra intressenter.

Enligt regeringens uppfattning ska begränsningar av deltagande i Horisont Europa, för europeiska företag med ägarbild utanför unionen, endast ske i yttersta undantagsfall och inom synnerligen säkerhetskänsliga områden. Öppenheten för forskningssamarbete får inte begränsas i onödan eftersom det kan ha negativa effekter på EU:s vetenskapliga utveckling och konkurrenskraft. Sverige kommer fortsätta driva denna linje i arbetet med att implementera Horisont Europa, bland annat genom aktivt samarbete med likasinnade länder.

Regeringen välkomnar att rådsslutsatserna framhåller vikten av att koppla samman internationellt forsknings- och innovationssamarbete med utbildningssamarbeten.

Regeringen anser att Sverige kan ställa sig bakom rådsslutsatserna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: - 2020/21:FPM113

4. Policydiskussion om styrning och implementering av Europeiska forskningsområdet, ERA

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Åsiktsutbyte

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll:

Vid mötet kommer ministrarna ha ett åsiktsutbyte om styrningen och implementeringen av det europeiska forskningsområdet, ERA. Inför mötet har det slovenska ordförandeskapet presenterat ett underlag till diskussionen.

I underlaget beskriver ordförandeskapet en struktur där rådet ansvarar för policyutformning och strategisk styrning. Kommissionens funktion blir att ansvara för att ta fram förslag på ERA-initiativ samt stödja och övervaka dess genomförande. Medlemsstaternas kommer - tillsammans med

kommissionen - att utforma och genomföra ERA-initiativen och anpassa sina nationella åtgärder, investeringar och reformer i strävan efter gemensamma mål. Slutligen kommer intressenter vara mer delaktiga i utformningen av policy.

Underlaget från ordförandeskapet innehåller frågor som handlar om medlemsstaternas inflytande och åtaganden, deltagandet av intressenter på nationell och europeisk nivå samt involvering av tredje länder.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att Europeiska forskningsområdet (ERA) är ett viktigt gemensamt politiskt projekt och utvecklingen av ERA är av stor betydelse för att skapandet av ny kunskap ska vara samhället och dess invånare till nytta. ERA ska stärka EU:s globala konkurrenskraft och näringslivets förmåga att möta olika samhällsutmaningar.

Regeringen konstaterar att många av åtgärderna för att utveckla ERA ligger på nationell nivå, och att det ansvaret bör vara tydligt.

Regeringen anser att ERA ska som utgångspunkt vara öppet för internationellt samarbete.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: EUN 20 november 2020 och 21 maj 2021, UbU 12 november 2020 och 18 maj 2021

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

5. Övriga frågor

5a) Gemensamma företag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapportering från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Innehåll: Ordförandeskapet kommer informera om den pågående förhandlingen om gemensamma företag inom Horisont Europa

5b) Virtuellt konferens "Deepening the ERA Through Gender Equality" (8-9 juli 2021) och Ljubljana-deklarationen om jämställdhet mellan könen i forskning och innovation.

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från EU-kommissionen

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Innehåll: EU-kommissionen kommer att informera om en deklARATION för jämställdhet mellan könen inom forskning och innovation samt om den konferens på området som ägde rum i juli.

5c) Associering av tredjeländer till Horisont Europa

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapportering från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Innehåll: Ordförandeskapet kommer att informera om associeringen av tredjeländer till Horisont Europa.

Rådets möte (Konkurrenskraft: inre marknaden och industri) den 29 september 2021

Lagstiftningsöverläggningar

(Offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

6. Genomförande av den uppdaterade nya industristrategin för EU: en påskyndad grön omställning – 55 %-paketet ur ett industriellt perspektiv

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussionspunkt.

Ansvarigt statsråd: Ibrahim Baylan (industripolitik) Per Bolund (klimatpolitik), Anders Ygeman (energipolitik), Magdalena Andersson (finanspolitik) och Tomas Eneroth (transportpolitik)

Förslagets innehåll:

Vid mötet kommer ministrarna att ha en övergripande diskussion om Fit for 55-paketets påverkan på europeisk industri.

Kommissionen presenterade sin industristrategi mars 2020 (COM(2020) 102 final) och en uppdaterad industristrategi i maj 2021 (COM(2021) 350 final). I båda strategierna är den gröna omställningen en central del.

Den 14 juli presenterade kommissionen sitt lagstiftningspaket ”Fit for 55” (COM(2021)550 final). Paketet syftar till att nå EU:s skärpta klimatmål till 2030, att minska EU:s nettoutsläpp av växthusgaser med minst 55 procent jämfört 1990 års nivåer samt att uppnå klimatneutralitet senast 2050. Fit for 55-paketet innehåller sammanlagt 13 förslag, varav åtta gäller befintliga rättsakter och fem av förslagen är till nya rättsakter och initiativ. Förslagen

gäller områdena klimat, energi, bränslen, fordon, transporter, byggnader samt markanvändning och skogsbruk. Många av förslagen kommer att ha påverkan på EU:s industri. Kommissionen beskriver paketet som en mix av olika typer av styrmedel: prissättande, målsättande, reglerande samt stödåtgärder.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar den ökade ambitionsnivån för att minska utsläppen av växthusgaser som Fit for 55-paketet innebär. Regeringen analyserar fortfarande paketet som är omfattande. Det är viktigt att få en samlad bedömning av effekterna på industrins konkurrenskraft, omställning och klimatet.

Regeringen anser att EU:s industristrategi och Fit for 55-paketet behöver samverka och förstärka varandra och att EU:s industripolitik har en viktig roll i att påskynda den gröna omställningen. För att detta ska vara möjligt krävs bland annat samstämmiga och förutsägbara regelverk, forskning och innovationsinsatser, en öppen handel och en väl fungerande inre marknad som alla bidrar till den gröna omställningen.

Från ett industriperspektiv anser regeringen att det finns flera frågor i Fit for 55-paketet som är viktiga. Fyra centrala frågor för industrin är priset på koldioxid, risken för koldioxidläckage, skogens roll i klimatomställningen och energisektorn. Utöver det behövs ett kompletterande arbete med hållbar råmaterialförsörjning.

Regeringen anser att en verkningsfull prissättning av koldioxidutsläpp är en nödvändig förutsättning för att nå klimatmålen. Regeringen välkomnar därför att kommissionen föreslår en övergripande översyn och skärpning av EU:s befintliga utsläppshandelssystem.

För att bedriva en effektiv klimatpolitik anser regeringen att det är angeläget att motverka risken för koldioxidläckage. Kommissionen föreslår att detta ska motverkas genom upprättandet av en gränsjusteringsmekanism för koldioxid (CBAM). Regeringen anser att mekanismen måste vara förenlig med WTO-regelverket och praktiskt fungera som ett effektivt klimatverktyg för att motverka koldioxidläckage. Hänsyn måste även tas till övriga förslag

inom Fit for 55-paketet och de sammantagna effekterna av dessa bör bedömas, särskilt för sektorer som exporterar stora delar av sin produktion till marknader utanför EU.

Regeringen anser vidare att skogens strategiska roll för klimatomställning måste beaktas. Både dess förmåga till koldioxidupptag såväl som dess avgörande roll för att tillhandahålla råvara för ersättning av fossila material.

För att lyckas med den gröna omställningen av industrin har energisektorn en viktig funktion. Energisektorn är betydelsefull för omställningen till fossilfri energiproduktion i industrin samtidigt som att det är varje medlemsstats angelägenhet att bestämma över det egna landets energimix. Förnybar energi och alla fossilfria tekniker som bidrar till EU:s klimatmål kan spela en viktig roll.

Regeringen välkomnar att kommissionen nu föreslår ett reviderat energiskattedirektiv i syfte att skapa förutsättningar att uppnå EU:s klimatmål för 2030 samt klimatneutralitet till 2050. Viktiga aspekter i översynen är bland annat möjlighet att främja hållbara förnybara bränslen, kostnadseffektivitet och utjämnande av konkurrensvillkor samt möjlighet att beskatta bränsle eller el olika beroende på användning.

Klimatsomställningen innebär också stora behov av metaller och mineral i Sverige och övriga Europa. Regeringen anser att detta ska uppnås genom säker, hållbar och ansvarsfull försörjning genom ökad inhemsk mineralresurskapacitet, ökad återvinning och återanvändning av material - det vill säga cirkularitet -, samt diversifierade globala leveranskedjor och minskat importberoende. Regeringen anser att medlemsländerna själva har en viktig roll att spela i frågan om ökad inhemsk hållbar försörjning av kritiska råmaterial från primära och sekundära källor.

Regeringen återkommer till riksdagen inför att de olika förslagen ska förhandlas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Fit for 55-paketet har inte tidigare diskuterats i riksdagen. Industristrategin och den uppdaterade industristrategin behandlades senast i näringsutskottet och EU-nämnden den 20 respektive den 21 maj.

Fortsatt behandling av ärendet: Samtliga faktrapromemorior gällande Fit för 55-paketets rättsakter har skickats till riksdagen och kommer att behandlas i ansvarigt utskott/nämnd. Fit för 55-paketet kommer också att behandlas i ansvariga rådskonstellationer inom EU.

Faktrapromemoria:

Faktrapromemoria 2020/21:FPM112 - Uppdatering av industristrategin 2020: en starkare inre marknad för EU:s återhämtning

Faktrapromemoria 2019/20:FPM26 - En ny industristrategi för EU

Faktrapromemoria 2020/21: FPM130 - Översyn av Energiskattedirektivet

Faktrapromemoria 2020/21:FPM 133 - Förordning om gränjusteringsmekanism för koldioxid

Faktrapromemoria 2020/21:FPM134 - Direktivet om energieffektivitet (EED)

Faktrapromemoria 2020/21:FPM135 - Förordning om att inrätta en social klimatfond

Faktrapromemoria 2020/21:FPM136 - Översyn av EU:s system för handel med utsläppsrätter

Faktrapromemoria 2020/21:FPM137 - Översyn av EU:s ansvarsfördelningsförordning om medlemsstaternas nationella klimatmål

Faktrapromemoria 2020/21:FPM138 - Reviderad LULUCF-förordning

Faktrapromemoria 2020/21:FPM139 - Förordning om hållbara bränslen inom luftfarten

Faktrapromemoria 2020/21:FPM140 - Förordning om förnybara bränslen för sjöfarten

Faktrapromemoria 2020/21:FPM141 - Översyn av direktivet om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen

Faktapromemoria 2020/21:FPM143 - Revidering av EU:s krav för koldioxidutsläpp från nya lätta fordon

Faktapromemoria 2020/21:FPM144 - Revidering av EU:s direktiv för förnybar energi

Icke lagstiftande verksamhet

7. En framtidssäkrad politik för EU:s konkurrenskraft och ytterligare främjande av den inre marknaden: förenade krafter för bättre lagstiftning

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussionspunkt.

Ansvarigt statsråd: Ibrahim Baylan.

Förslagets innehåll: Vid mötet kommer ministrarna att hålla en diskussion om förenklingspolitik på EU-nivå. Ordförandeskapet har dock ännu inte lämnat information om vad som närmare avses diskuteras under denna punkt.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att regelgivning på EU-nivån ska utformas med de små företagens förutsättningar i åtanke, enligt principen om tänk småskaligt först. Regeringen anser också att målsättningar bör fastställas avseende minskad regelbörda för företagen på EU-nivå. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet ska styra utövandet av unionens befogenheter.

Regeringen anser vidare att bättre och mer heltäckande konsekvensutredningar ska användas i regelgivningsarbetet inom och mellan EU-institutionerna.

Regeringen anser att regelgivning ska främja innovation och vara utformad så att den är öppen för och medger framtida samhällsutveckling och förändringar, samt att regelgivningen ska utgå från proportionalitet. Regeringen anser på den punkten att regelgivningen behöver ge ett

tillräckligt utrymme för alla typer av företag och andra aktörer att vara innovativa och kunna välja och utveckla verksamhetsformer och produkter. Regeringen bedömer därför att det är viktigt att regelgivningen på EU-nivå är teknikneutral och att den inte är fastlåst vid vissa förhållanden eller samhällsförändringar som går att förutse eller prioritera idag.

Regeringen anser att efterlevnad av regelverket är en viktig del i regeringens politik för den inre marknaden och att minska företagens administrativa bördor med hänvisning till meddelandet Att identifiera och åtgärda hinder från mars 2020.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Inte tidigare behandlat i riksdagen.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2020/21:FPM110 : COM(2021) 219 Bättre lagstiftning (behandlar kommissionens kommunikation om bättre lagstiftning från 26 april 2021).

8. Övriga punkter

a) Årsrapport från arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden (SMET)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Anna Hallberg.

Förslagets innehåll: En avrapportering ska ske till konkurrenskraftsrådet av arbetet som bedrivits i arbetsgruppen Single Market Enforcement Task Force (SMET) sedan uppstarten våren 2020.

b) Gemensam ministerförklaring om innovationsupphandling i EU

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från den grekiska delegationen, med stöd av den italienska delegationen.

Ansvarigt statsråd: Lena Micko.

Förslagets innehåll:

Grekland har tagit initiativ till en gemensam europeisk deklARATION om innovationsupphandling. Initiativet syftar till att medlemsländerna mer strategiskt ska kunna använda innovationsupphandling för att åstadkomma förändring i riktning mot en grön och digital ekonomisk återhämtning. Enligt initiativtagarna behöver medlemsstaterna gå ihop för att tillsammans med kommissionen öka det strategiska användandet av innovationsupphandling på nationell, regional och europeisk nivå.

c) Ett enhetligt patent och en enhetlig patentdomstol

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson.

Förslagets innehåll:

Det slovenska ordförandeskapet förväntas ge en lägesrapport över ikraftträdandet av det enhetliga patentsystemet i EU. Systemet innebär att man genom ett enda förfarande kan få patentskydd med enhetlig verkan i nästan hela EU och parallellt inrättas en patentdomstol.